

ThS. PHAN THỊ MINH HÀ

TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG VỚI ĐỒ VẬT CHO TRẺ DƯỚI 3 TUỔI

TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM TRUNG ƯƠNG - NHÀ TRANG

THƯ VIỆN

Số:

**NHÀ XUẤT BẢN
ĐẠI HỌC SƯ PHẠM TP HỒ CHÍ MINH**

LỜI GIỚI THIỆU

Cuốn sách này là một tài liệu quý. Nó không chỉ giúp cho giáo viên mầm non hiểu được những đặc điểm của hoạt động với đồ chơi, đồ vật hàng ngày; hiểu được vai trò của môi trường đầy đủ đồ dùng, đồ chơi và thuận tiện cho trẻ lấy, trẻ chơi, trẻ tìm hiểu; mà còn giúp đôi tay của trẻ khéo léo dần lên, qua đó mà sự phối hợp giữa tay và mắt của trẻ em có thể phát triển. Giáo viên mầm non cũng hiểu rõ hơn, ở lứa tuổi nhỏ, mỗi giai đoạn phát triển trẻ em cần những đồ gì, hướng dẫn trẻ chơi ra sao, tác dụng của hoạt động với đồ chơi, đồ vật nói chung, đồ dùng hàng ngày có lợi cho bé như thế nào; qua đó, giáo viên mầm non có thể trang bị cho mỗi nhóm, lớp những món đồ chơi phù hợp nhất.

Hơn thế nữa, cuốn sách này còn là cẩm nang cho cha mẹ có con nhỏ dưới 3 tuổi. Họ có thể đọc và hiểu rõ thêm tại sao con mình suốt ngày loay hoay, cái gì cũng xem, cũng nghịch, cũng khám phá... Cuốn sách này giúp cha mẹ hiểu rõ hơn con họ cần những món đồ nào, khi nào thì nên mua cho con những đồ chơi gì, khi nào thì bắt đầu cho con sử dụng đồ dùng hàng ngày, vì sao không nên không làm hộ con, không cấm cản con hoạt động mà ngược lại, họ có thể đồng hành cùng con, chơi với con, nói chuyện với con, trả lời các câu hỏi của trẻ khi chúng tiếp xúc với thế giới đồ chơi, đồ dùng phong phú. Trong sách, tác giả cũng phân tích nhu cầu của trẻ theo lứa tuổi. Cùng với sự phát triển rất nhanh của trẻ những tháng năm đầu đời, nếu người lớn không hiểu trẻ và bỏ qua giai đoạn thuận lợi để trẻ mau chóng tiếp thu được kinh nghiệm xã hội, qua đó mà học làm người, thì vô tình chúng ta đã bỏ qua mất “giai đoạn vàng” trong sự phát triển của trẻ.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách đến đông đảo bạn đọc.

PGS. TS. Nguyễn Kim Hồng

Hiệu trưởng trường ĐHSP TP Hồ Chí Minh

VỚI BẠN ĐỌC

Tài liệu “*Tổ chức hoạt động với đồ vật (HĐVĐV) cho trẻ dưới 3 tuổi*” giúp bạn tìm hiểu sâu về bản chất và vai trò chủ đạo của hoạt động này đối sự phát triển của trẻ em lứa tuổi nhà trẻ, nắm vững những vấn đề lý luận để tổ chức HĐVĐV của trẻ phù hợp với nội dung yêu cầu của chương trình giáo dục và nhu cầu, điều kiện thực tế. Sau khi hoàn thành việc nghiên cứu tài liệu, bạn có thể:

- Hiểu rõ các khái niệm liên quan đến HĐVĐV và tổ chức HĐVĐV; phân tích được những đặc trưng cơ bản, vai trò chủ đạo và ý nghĩa quan trọng của HĐVĐV đối với sự hình thành và phát triển nhân cách của trẻ; chứng minh được vai trò của người lớn, vai trò của môi trường đồ vật, đồ chơi trong việc tổ chức HĐVĐV.

- Xác định được mục tiêu, nội dung, hình thức tổ chức, biện pháp hướng dẫn, chọn lựa thời điểm thích hợp để tổ chức HĐVĐV cho trẻ em lứa tuổi nhà trẻ theo từng giai đoạn tuổi.

- Xây dựng một cách linh hoạt, sáng tạo môi trường đồ dùng, đồ chơi nhằm tạo điều kiện cho trẻ HĐVĐV.

- Chọn lựa biện pháp tối ưu và tận dụng những thời điểm thích hợp để tổ chức cho trẻ HĐVĐV và phát triển hành động với đồ vật của trẻ về mọi mặt.

Đồng hành với từng nội dung cơ bản của tài liệu là những hoạt động giúp bạn tiếp cận vấn đề thú vị và tích cực hơn:

Chìa khóa: Nhận định cốt lõi trong từng vấn đề.

Kết luận cho một vấn đề lớn.

Tìm đọc: Những tài liệu bổ sung kiến thức cần thiết cho bạn. Đừng bỏ qua chúng trước khi tìm hiểu nội dung tiếp theo.

Thử sức: Những bài thực hành không chỉ giúp bạn nắm chắc các vấn đề mà còn là cơ hội để rèn luyện trí nhớ và nâng cao khả năng vận dụng kiến thức vào những hoạt động thực tiễn.

Chúng tôi rất vui mừng đón nhận những ý kiến xây dựng của độc giả để quyển sách trên tay bạn ngày một hoàn thiện hơn! Xin chân thành cảm ơn!

TÁC GIẢ

MỤC LỤC

VỚI BẠN ĐỌC.....	4
PHẦN 1: NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ HOẠT ĐỘNG VỚI ĐỒ VẬT CỦA TRẺ EM LỨA TUỔI NHÀ TRẺ.....	7
1. Khái niệm hoạt động với đồ vật	8
2. Đặc trưng của hoạt động với đồ vật ở trẻ em lứa tuổi nhà trẻ	9
3. Các loại hành động với đồ vật của trẻ em lứa tuổi nhà trẻ	17
4. Hoạt động với đồ vật – phương tiện giáo dục trẻ em lứa tuổi nhà trẻ ..	22
5. Vai trò của người lớn trong việc tổ chức hoạt động với đồ vật cho trẻ.....	32
PHẦN 2: TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG VỚI ĐỒ VẬT CHO TRẺ EM LỨA TUỔI NHÀ TRẺ TRONG TRƯỜNG MẦM NON	35
1. Khái niệm tổ chức hoạt động với đồ vật	36
2. Mục tiêu tổ chức hoạt động với đồ vật cho trẻ em lứa tuổi nhà trẻ trong trường mầm non.....	37
3. Nội dung hoạt động với đồ vật của trẻ em lứa tuổi nhà trẻ	39
4. Hình thức tổ chức hoạt động với đồ vật cho trẻ em lứa tuổi nhà trẻ trong trường mầm non	48
5. Biện pháp hướng dẫn trẻ hoạt động với đồ vật	54
6. Môi trường đồ vật, đồ chơi - phương tiện để tổ chức hoạt động với đồ vật cho trẻ em lứa tuổi nhà trẻ	64
PHỤ LỤC.....	76
Phụ lục 1: Hoạt động với đồ vật trong Giờ chơi – tập	77
Phụ lục 2: Hoạt động với đồ vật trong Giờ chơi tự do	82
Phụ lục 3: Hoạt động với đồ vật trong sinh hoạt.....	103
Phụ lục 4: Trang bị đồ dùng phục vụ cho việc tổ chức hoạt động với đồ vật.....	110

Phụ lục 5: Trang bị đồ chơi phục vụ cho việc tổ chức hoạt động với đồ vật.....	117
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	128
Tài liệu tham khảo dành cho người học	128
Tài liệu tham khảo của tác giả.....	129

PHẦN 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ HOẠT ĐỘNG VỚI ĐỒ VẬT CỦA TRẺ EM LỨA TUỔI NHÀ TRẺ

Với phần 1 của tài liệu bạn có thể biết:

- 1. Khái niệm hoạt động với đồ vật*
- 2. Đặc trưng cơ bản của hoạt động với đồ vật*
- 3. Vai trò chủ đạo của hoạt động với đồ vật, ảnh hưởng tích cực của nó đối với sự phát triển toàn diện của trẻ em lứa tuổi nhà trẻ*
- 4. Các giai đoạn phát triển trong mối quan hệ giữa các hành động với đồ vật và ý nghĩa của chúng đối với sự phát triển của trẻ hài nhi và ấu nhi*
- 5. Vai trò của người lớn trong việc tổ chức hoạt động với đồ vật cho trẻ em lứa tuổi nhà trẻ*

1. Khái niệm hoạt động với đồ vật

Hoạt động với đồ vật (HĐVĐV) xuất hiện cùng với loài người trong quá trình lao động sản xuất và cho đến giai đoạn xã hội tiên tiến như hiện nay vẫn là hoạt động chủ yếu nhất của con người trong đời sống hàng ngày.

Đối với trẻ mầm non, HĐVĐV là một trong những hoạt động cơ bản. Ở giai đoạn tuổi nhà trẻ, kể từ lúc đứa trẻ bắt đầu chập chững biết đi, HĐVĐV luôn chiếm giữ vị trí nổi bật trong các hoạt động của trẻ cho đến năm lên ba.

Bản chất HĐVĐV được hình thành dựa trên đặc điểm chú ý không chủ định của trẻ em lứa tuổi nhà trẻ. Theo TS. Ngô Công Hoàn, HĐVĐV của trẻ “chính là việc xây dựng các biểu tượng về đồ vật – hiện tượng của thế giới xung quanh”

[10]. HĐVĐV diễn ra khi trẻ tương tác tích cực với đồ chơi, đồ vật mà chúng có dịp tiếp xúc, bằng những khả năng cảm giác và vận động của bản thân.

H1. HĐVĐV là quá trình trẻ tiếp xúc với đồ chơi, đồ vật...

Hay nói cách khác, “HĐVĐV là quá trình tiếp xúc với đồ chơi, đồ vật trong cuộc sống hàng ngày và qua đó trẻ lĩnh hội được những kinh nghiệm xã hội được củng cố vào trong các đồ vật” [10]. Những kinh nghiệm lịch sử – xã hội mà trẻ lĩnh hội được ở đây chính là tên gọi, đặc điểm, tính chất, chức năng của đồ chơi, đồ vật và phương thức sử dụng chúng. Những kinh nghiệm này được tích lũy dần ở trẻ trong quá trình trẻ chơi hoặc sử dụng đồ chơi, đồ vật. Khi đứa trẻ tiếp xúc với đồ chơi, đồ vật – có nghĩa trẻ được nhìn ngắm bằng mắt và thao tác với

chúng bằng tay. Chính trong quá trình này, các đặc điểm, tính chất, chức năng của đồ chơi, đồ vật được bộc lộ ra trước mắt trẻ và trẻ tiếp nhận các biểu tượng, khái niệm, kỹ năng liên quan nhờ vào quá trình nhận thức cảm tính.

HĐVĐV có thể diễn ra bằng hai con đường. Bằng con đường tự nhiên, là khi trẻ thỏa mãn nhu cầu hoạt động của mình bằng cách tự chơi - nghịch với đồ chơi, đồ vật xung quanh và dần dần tích lũy kiến thức, kinh nghiệm; bằng con

H1 – Hình ảnh minh họa của tác giả

đường có tác động của giáo dục, là khi trẻ hoạt động dưới sự tổ chức, hướng dẫn của người lớn.

HDVDV là hoạt động đặc trưng của trẻ dưới 36 tháng tuổi. Nội dung chủ yếu của hoạt động này là hành động với đồ chơi, đồ vật trong cuộc sống hàng ngày, thông qua đó trẻ tích lũy kinh nghiệm sống và có cơ hội để phát triển về mọi mặt.

TÌM ĐỌC

G.G. Grigorieva, “Hoạt động với đồ vật” (Nguyễn Thị Thanh Hương dịch), Nguyễn Thị Thanh Hương, 2006, Tuyển tập những bài viết về giáo dục mầm non, Tập 2, NXB Giáo dục, Tr. 13 – 19.

2. Đặc trưng của hoạt động với đồ vật của trẻ em ở lứa tuổi nhà trẻ

HDVDV vừa có đặc điểm trò chơi trẻ em vừa có đặc thù của hoạt động sinh hoạt. Nội dung cơ bản làm nên HDVDV là những hành động đa dạng được trẻ thực hiện với đồ chơi - đó là những hành động chơi thuần túy và những hành động trong sinh hoạt hàng ngày. Cả hai khía cạnh đều chứa đựng những nét tiêu biểu làm nên đặc trưng của HDVDV.

2.1. Chơi với đồ vật – một trong những trò chơi của trẻ em

Từ những tháng đầu tiên của cuộc sống, đứa bé đã biết chơi. Những cử động của đứa trẻ với đồ chơi kèm theo tiếng reo thích thú và cảm xúc thỏa mãn đã có thể gọi là vui chơi. Công trình nghiên cứu của N.L. Phigurin và A.P. Denixov vào năm 1929 đã khẳng định cử động chơi khác hẳn với những cử động với vật dụng trong sinh hoạt.

Hành động chơi với đồ vật, đồ chơi xuất hiện rất sớm. Những hành động vồ lấy, cầm nắm, lắc, gõ, đập, ngậm, quăng ném đồ chơi, đồ vật có ngay từ khi trẻ nằm trong nôi; những hành động chơi tương đối có mục đích kể từ 8 – 9 tháng

H2. Chơi với đồ chơi là hoạt động với đồ vật

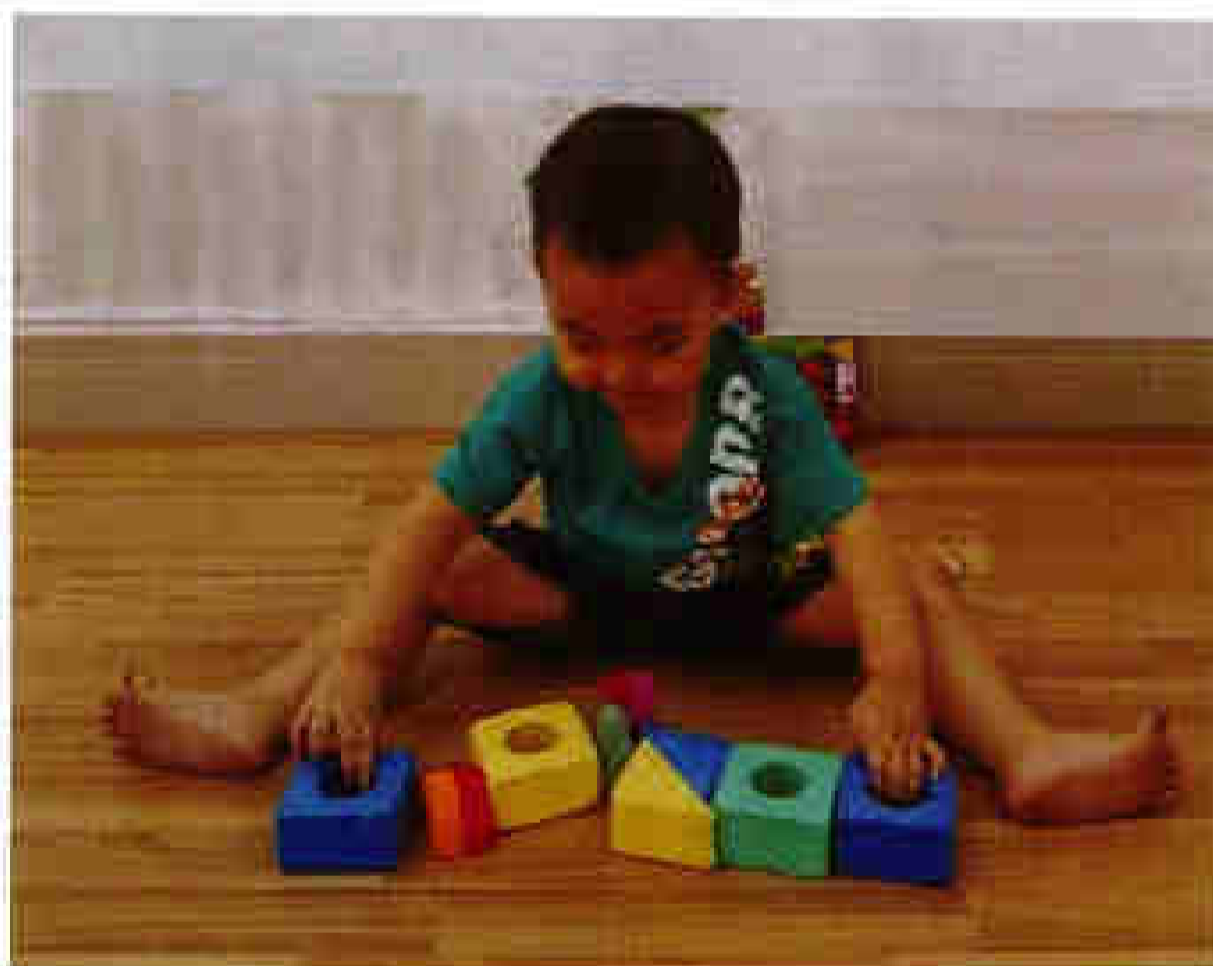

tuổi trở đi như: nhặt đồ chơi bỏ vào hộp rồi lấy nó ra, xếp chồng các đồ vật lên nhau hay lồng chúng vào nhau...; và những hành động của các giai đoạn tiếp theo đó như: xếp các khối gỗ thành đoàn tàu, xuyên dây qua lỗ hạt, hay cầm muống “đút cho búp bê ăn”... cũng chỉ là hành động chơi thuần túy. Bởi vì, trong hầu hết các hành động kể trên đều bao hàm những đặc thù của hành động chơi, đó là:

Chơi với đồ chơi, đồ vật là hoạt động giúp thỏa mãn nhu cầu, hứng thú và thúc đẩy tính tích cực ở trẻ.

Trò chơi với đồ vật diễn ra khi trẻ tương tác tích cực với đồ vật, đồ chơi mà chúng có dịp tiếp xúc, bằng những khả năng cảm giác, vận động của bản thân. Như với bất kỳ trò chơi nào, những trải nghiệm khi chơi mang đến cho trẻ sự thỏa mãn hứng thú. Khi trẻ bắt đầu có khả năng vận động, môi trường đồ dùng, vật dụng xung quanh là động lực thúc đẩy trẻ tích cực vươn tới mọi thứ để thỏa mãn nhu cầu khám phá.

H3. Chơi với đồ vật giúp trẻ thỏa mãn hứng thú

Điều thu hút trẻ trong trò chơi với đồ vật chính là việc được làm theo cách của mình, chơi theo hứng thú của mình. Chẳng hạn, trẻ vẫn sẵn sàng xếp đoàn tàu theo mẫu của cô – chỉ có một ống khói trên đầu tàu, nhưng lúc được tự do với các khối gỗ, ta có thể thấy trẻ vô cùng thỏa mãn với sản phẩm con tàu có ống khói ở khắp các toa của mình hay có thể bắt gặp hình ảnh em bé nhỏ kiên nhẫn dùng muống cố xúc bằng được quả bóng bàn, hòn bi ve... với vẻ mặt chăm chú say mê. Chính những lúc này, trẻ thật sự hoạt động với đồ vật theo đúng nghĩa chơi. Hứng thú của trẻ thể hiện rất rõ trong các trò chơi bất chước

H3 – Hình ảnh minh họa được chụp tại Trường MN Tuổi Xanh, Quận Tân Bình